मुख्य तरकारी बालीहरूको उत्पादन, आयात निर्यात, जातीय अवलम्बनबारे तथ्यपत्र

कृषि क्षेत्रको कूल ग्रार्हस्थ उत्पादन (AGDP) मा १४.४७ प्रतिशत योगदान रहेको तरकारी खेती देशको आर्थिक वृद्धि तथा खाद्य सुरक्षाको लागि महत्त्वपूर्ण क्षेत्रको रूपमा स्थापित भएको छ। बढ्दो शहरीकरण, तीव्र गतिमा विस्तार भइरहेको शहरी जनसङ्ख्या, सडक सञ्जालको विस्तार तथा ठूला राष्ट्रिय बजार एवम् भारतीय बजारसँगको सहज पहुँचका कारण नेपालमा तरकारीको व्यावसायिक उत्पादन, बजार आपूर्ति तथा निर्यातको अवसरसमेत बढ्दै गएको छ। तरकारीका विभिन्न स्वदेशी तथा विदेशी जातहरूको प्रयोगले उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न योगदान पुर्‍याएको छ। आ.व. २०८१/८२ को तथ्याङ्क अनुसार ३.३० लाख हेक्टर क्षेत्रफलमा ४५.७२ लाख मेट्रिक टन ताजा तरकारी उत्पादन भएको छ। उत्पादनमा वृद्धि हुँदै गए पनि उपलब्ध तथ्याङ्क अनुसार नेपालमा तरकारीको आयात (परिमाण र मूल्य) निर्यातको तुलनामा उल्लेख्य रूपमा बढी रहेको देखिन्छ।

प्रमुख तरकारी बालीहरूको उत्पादन र क्षेत्रफल

प्रदेश / तरकारी बाली		आलु	काउली	बन्दा	प्याज	गोलभेँडा	खुर्सानी	भेडे खुर्सानी
कोशी प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	६६,६०७	६,९५९	७,५५७	२,०८५	५,७६४	१,९७४	३२३
	उत्पादन (मे. टन)	१,०९०,५२७	११५,१३१	१४२,८६७	२६,८५२	१४०,५२९	२३,८६२	२,३८२
मधेश प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	३५,५५९	१८,५०२	१०,५५८	१०,७२७	५,३०६	२,०७०	४५३
	उत्पादन (मे. टन)	५२७,१३८	२६७,९३३	१६६,१४४	१५२,०४५	७५,४४३	२०,७५७	७,६९१
बागमती प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	३९,६७१	८,९६४	७,७९८	८२२	६,७६९	७०८	६८१
	उत्पादन (मे. टन)	७४२,६३७	१४१,२५५	११७,४८३	११,६८४	१८८,०३६	९,९३६	८,८८४
गण्डकी प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	२०,४७६	२,०२७	१,९४८	५५०	१,५४८	६३२	३४४
	उत्पादन (मे. टन)	३७४,६०५	२४,९८२	२५,६५५	५,९४५	२१,१३३	४,४६७	३,१९१
लुम्बिनी प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	२७,२२५	७,६४७	७,३४६	२,३०९	५,८८८	१,२७८	६२६
	उत्पादन (मे. टन)	४३८,७०७	११८,६१०	१२१,६५७	२०,२०९	९०,११९	९,२५१	४,६९९
कर्णाली प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	१२,७६०	१,१५३	१,०३६	७५७	१,०५१	६५७	१४६
	उत्पादन (मे. टन)	२२०,७९९	१४,९६४	१४,१०१	८,४८४	१३,०१४	३,९८९	१,२९९
सुदूरपश्चिम प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	१८,३०१	२,२९८	२,४६१	१,७५७	२,१८६	३८९	२०१
	उत्पादन (मे. टन)	२८७,१०४	३०,६९९	३४,९६९	२४,६७०	३३,८३९	३,२५९	२,०६५
जम्मा	**क्षेत्रफल (हे.)**	**२२०,५९९**	**४७,५५०**	**३८,७०५**	**१९,००५**	**२८,५१२**	**७,७०९**	**२,७७४**
	उत्पादन (मे. टन)	**३,६८१,५१७**	**७१३,५७६**	**६२२,८७७**	**२४९,८८९**	**५६२,११४**	**७५,५२०**	**३०,२११**
	उत्पादकत्व (मे. टन./हे.)	**१६.६९**	**१५.०१**	**१६.०९**	**१३.१५**	**१९.७१**	**९.८**	**१०.८९**

प्रदेश / तरकारी बाली		काँक्रो	मुला	गाजर	सिमी	भिन्डी	भण्टा	फर्सी	रायो साग
कोशी प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	१,७०३	३,७७९	६८३	१,०९५	१,९०९	१,८४७	१,१७८	२,८२८
	उत्पादन (मे. टन)	२७,१०५	६३,१२४	५,९२९	१०,७४२	२६,०४४	३१,१२१	१९,९८५	३६,९४७
मधेश प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	२,०७१	४,५४०	४६५	११३	२,६९१	४,३९८	१,५१३	२,५३९
	उत्पादन (मे. टन)	३२,४८९	६६,०१२	५,५४६	१,२४८	३१,९८१	६२,८८४	२२,८३५	१८,४८८
बागमती प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	१,९५७	३,६८६	८७१	५०९	८७१	७११	१,४४८	३,२५०
	उत्पादन (मे. टन)	३४,१३८	६०,१२८	१४,४५३	६,५६०	१२,४६४	१०,१६९	२६,८५६	४८,५७३
गण्डकी प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	९४४	१,८१२	५९४	८८३	९९१	६७१	८५६	१,८७८
	उत्पादन (मे. टन)	११,९३६	२३,६६५	६,९६२	९,९७६	९,१२६	७,६२७	११,२०५	२१,२२८
लुम्बिनी प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	२,०९०	२,४८१	१,००२	१,१०१	१,७१२	१,१६३	८५६	१,३४८
	उत्पादन (मे. टन)	३१,६६०	३३,७९८	८,८९१	८,४७८	१७,०६०	१४,०३४	११,९५७	१३,८०९
कर्णाली प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	७७३	८५६	२१७	१२२	३२४	३८०	४८६	७४०
	उत्पादन (मे. टन)	१०,३३२	११,४३६	१,७०६	९९४	३,७०१	५,०८७	६,१८२	८,४४७
सुदूरपश्चिम प्रदेश	क्षेत्रफल (हे.)	१,२९७	१,८२५	१०४	३	८२८	२७७	८९४	८९४
	उत्पादन (मे. टन)	१८,७८७	२६,९७२	९१८	२६	१०,६०८	३,८०५	१३,५८६	१३,४०५
जम्मा	**क्षेत्रफल (हे.)**	**१०,८३५**	**१८,९७८**	**३,९३५**	**३,८२६**	**९,२५४**	**९,४४७**	**७,२३१**	**१३,४७८**
	उत्पादन (मे. टन)	**१६६,४४८**	**२८५,१३५**	**४४,४०४**	**३८,०२४**	**११०,९८४**	**१३४,७२७**	**११२,६०५**	**१६०,८९८**
	उत्पादकत्व (मे. टन./हे.)	**१५.३६**	**१५.०२**	**११.२९**	**९.९४**	**११.९९**	**१४.२६**	**१५.५७**	**११.९४**

स्रोत : Statistical Information on Nepalese Agriculture 2081/82

प्रमुख तरकारी बालीहरूको आयात निर्यात अवस्था

तरकारी बाली	आयात		निर्यात	
	परिमाण (के.जी.)	मूल्य (रू. हजारमा)	परिमाण (के.जी.)	मूल्य (रू. हजारमा)
आलु	३४९,४८२,०२६	८,६६०,६८६	२३४,२८७	३३,३४७
काउली	३,३०२,७१२	६९,३९३	-	-
बन्दा	५८४,४८०	१४,७८०	९,६२०,७६०	१४९,९८५
प्याज	१९५,४८०,६०५	८१०,१८४	-	-
गोलभेँडा	४३,६७९,१५९	१,३४३,५६१	६६०,८७१	५१,०९३
भेडे खुर्सानी	७,८५६,८२५	२,००५,२३७	६५२	७०२
काँक्रो	३,०६०,५४५	८१,१४२	-	-
मुला	८४३,८७१	४६,३९१	१,६८०,६५५	९,७५३
गाजर	७३०,७७९	२५,२३९	-	-
फर्सी	७,६८७,२९८	१९४,७४६	३२	२

स्रोतः *भन्सार विभागको वेबसाइट (२०८२/८३)*

प्रमुख तरकारी बालीहरूको जातीय अवलम्बन

तरकारी बाली	धेरै प्रयोग हुने जातहरू	तरकारी बाली	धेरै प्रयोग हुने जातहरू
आलु	कार्डिनल, डेजिरे, एम्.एस्-३, खुमल	मुला	मिनो अर्ली, चालिस दिने, प्यूठाने रातो, लङ्ग ह्वाइट
काउली	स्नो मिस्टिक, ह्वाईट टप, स्नो क्राउन, काठमाडौँ स्थानीय, खुमल ज्यापु	गाजर	न्यू करोडा, नेपा ड्रिम, सिग्मा
बन्दा	ग्रीन हिरो, ग्रीन टप, ग्रीन कोरोनेट, कोपेनहेगन मार्केट	सिमी	चौमासे, त्रिसुली
प्याज	रेड क्रियोल, नासिक-५३, टि१-१७२	भिन्डी	अर्काअनामिका, कमाण्डो
गोलभेँडा	सृजना, डालिला, एल.सि.एल-१, बि.एल-४१०	भण्टा	पिपिएल, रुनाको
खुर्सानी	अकबरे, ज्वाला, एन्.एस्-१७०१	फर्सी	स्थानीय, अर्जुना
भेडे खुर्सानी	क्यालिफोर्निया वण्डर	रायो साग	मार्फा चौडापात, खुमल चौडापात, मनकामना
काँक्रो	भक्तपुर लोकल, कर्मा		

Source: *SQCC, SEAN Seeds, NEMACOL, Gorkha Seeds, 2082/83*

प्रकाशक

नेपाल सरकार

कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय

कृषि विभाग

राष्ट्रिय तरकारी बाली विकास केन्द्र

कीर्तिपुर, काठमाडौँ ।

फोन: ०१-५५०७०१२, ५५०७०१३

इमेल: npvsckhumaltar@gmail.com, info.ncpvs@moafe.gov.np

वेबसाइट: www.ncpvs.gov.np

